

ΚΙΤΡΙΝΑ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙΑ ΣΤΟΝ ΒΑΣΙΛΙΑ ΤΩΝ ΠΕΛΕΚΑΝΩΝ (του Β. Ιγνατιάδη)

Επιχείρηση δακτυλίωσης

Κίτρινα πλαστικά δαχτυλίδια, τα οποία έχουν χαραγμένους κωδικούς αριθμούς, τοποθετήθηκαν στα πόδια των πουλιών, προκειμένου να καταγράψουν οι ειδικοί τις μετακινήσεις τους. Σε εξέλιξη το πρόγραμμα που προωθούν ο Φορέας Διαχείρισης της λίμνης, η Ορνιθολογική Εταιρεία και ο γαλλικός βιολογικός σταθμός TourduValat.

Τα μωρά αργυροπελεκάνοι κολυμπούσαν αμέριμνα στη λίμνη Κερκίνη, απολαμβάνοντας το γαλήνιο τοπίο, όταν είδαν δύο βάρκες να πλησιάζουν και να ταραάζουν την ηρεμία τους. Δεν μπορούσαν ακόμα να πετάξουν και να απομακρυνθούν όπως οι γονείς τους, που τους έφεραν στον κόσμο πριν από 1,5 έως 2 μήνες. Οι πιο γρήγοροι απομακρύνθηκαν στους καλαμώνες, ενώ οι υπόλοιποι αποδέχτηκαν τη μοίρα τους. Πιάστηκαν με απόχες, τοποθετήθηκαν σε μία από τις βάρκες και επέστρεψαν στο νερό «στολισμένοι» με κίτρινα δαχτυλίδια στα δυο τους πόδια.

Η επιχείρηση δακτυλίωσης έγινε στο τρίτο δεκαήμερο του Ιουνίου από τους υπευθύνους του Φορέα Διαχείρισης της λίμνης Κερκίνης σε συνεργασία με εθελόντριες της Ορνιθολογικής Εταιρείας και τον γαλλικό βιολογικό σταθμό Tour Du Valat, στο πλαίσιο προγράμματος παρακολούθησης των μετακινήσεων και των συνηθειών του σπανιότερου και παγκοσμίως απειλούμενου είδους πελεκάνου στον κόσμο.

Τα κίτρινα πλαστικά δαχτυλίδια έχουν χαραγμένους κωδικούς αριθμούς, που μπορούν να είναι ευδιάκριτοι με τηλεσκόπιο από μεγάλες αποστάσεις έως και 500 μέτρων.

Η Κερκίνη, μαζί με την περιοχή του Πόρτο Λάγος είναι η πιο σημαντική περιοχή διαχείμασης του αργυροπελεκάνου στην Ευρώπη, ενώ η Πρέσπα φιλοξενεί τη μεγαλύτερη αποικία του είδους στον κόσμο, με περισσότερα από 1.100 ζευγάρια

Στο εξής, τα 25 πουλιά που τα φόρεσαν φέτος -σε σύνολο 60 νεοσσών που γεννήθηκαν τον Απρίλιο- θα παρακολουθούνται στις μετακινήσεις τους κατά μήκος της Βόρειας Ελλάδας (Κερκίνη, Πρέσπα, Πόρτο Λάγος κ.α.) και της Τουρκίας. Το κίτρινο χρώμα του δακτυλιδιού αυτομάτως θα πληροφορεί τον παρατηρητή πως το πουλί που το φοράει δακτυλιώθηκε στην Ελλάδα (στις άλλες χώρες χρησιμοποιούνται δακτυλίδια μπλε χρώματος), ενώ η ανάγνωση του κωδικού με το τηλεσκόπιο θα του δίνει στοιχεία για τον τόπο και χρόνο όπου γεννήθηκε.

Παράλληλα, για πρώτη φορά φέτος σε συνεργασία με το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Ege της Σμύρνης λήφθηκαν δείγματα φτερών από τα νεαρά πουλιά για γενετική ανάλυση DNA, κάτι που έγινε και σε άλλες «γειτονικές» αποικίες αργυροπελεκάνων στην Τουρκία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Στόχος είναι να διαπιστωθεί αν γίνονται ανταλλαγές συγγενών ατόμων μεταξύ των αποικιών. «Από το 2003 η λίμνη Κερκίνη αποτελεί την πρώτη καινούργια αποικία αργυροπελεκάνων στον κόσμο τα τελευταία 150 χρόνια, μακριά από τις ήδη υπάρχουσες», μας πληροφορεί ο δασολόγος – ορνιθολόγος Θεόδωρος Ναζιρίδης, γενικός συντονιστής του Φορέα Διαχείρισης.

Φωλιές

Καθοριστικό ρόλο σ' αυτό έπαιξαν οι υπερυψωμένες ξύλινες πλατφόρμες που εγκατέστησε έναν χρόνο νωρίτερα το προσωπικό του Κέντρου Πληροφόρησης σε συνεργασία με εθελοντές του WWF Ελλάς, υπό την επιστημονική καθοδήγηση του γαλλικού ιδρύματος Tour du Valat.

Από τότε κάθε χρόνο φτιάχνουν τις φωλιές τους και ζευγαρώνουν στις πλατφόρμες από 60 έως και 80 ζευγάρια του απειλούμενου είδους και γεννούν από 1 έως 2 αβγά το καθένα. Απ' αυτά θα προκύψουν έναν μήνα μετά οι νεοσσοί, οι οποίοι 2-3 μήνες

αργότερα θα μπορούν να πετάξουν.

«Όπως προκύπτει από το πρόγραμμα παρακολούθησης, στον ελλαδικό χώρο υπάρχουν δύο διαφορετικοί πληθυσμοί αργυροπελεκάνων, που δεν έχουν παρά ελάχιστες επαφές μεταξύ τους: αυτός της Βόρειας Ελλάδας, με χώρους αναπαραγωγής τις Πρέσπες και την Κερκίνη, μετακινείται κατά μήκος της Μακεδονίας και της Θράκης, μέχρι την Τουρκία, ενώ αυτός του Αμβρακικού κόλπου μετακινείται δυτικά, προς τις ακτές της Αδριατικής», επισημαίνει ο κ. Ναζιρίδης.

Τα 25 πουλιά που φόρεσαν φέτος τα δαχτυλίδια θα παρακολουθούνται στις μετακινήσεις τους κατά μήκος της Βόρειας Ελλάδας (Κερκίνη, Πρέσπα, Πόρτο Λάγος κ.ά.) και της Τουρκίας

Η Κερκίνη, μαζί με την περιοχή του Πόρτο Λάγος, είναι η πιο σημαντική περιοχή διαχείμασης του αργυροπελεκάνου στην Ευρώπη, ενώ η Πρέσπα φιλοξενεί τη μεγαλύτερη αποικία του είδους στον κόσμο, με περισσότερα από 1.100 ζευγάρια.

Λίμνη Κερκίνη – «Καταφύγιο» για 244 είδη πουλιών

Η λίμνη Κερκίνη, που δημιουργήθηκε τεχνητά το 1932 με την κατασκευή φράγματος στον ποταμό Στρυμόνα, φιλοξενεί σήμερα 244 είδη πουλιών, κυρίως ενδημικά. Τα 76 απ' αυτά αναφέρονται στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο, ενώ τουλάχιστον 31 προστατεύονται από την ντιρεκτίβα της ΕΕ.

Η λίμνη αποτελεί σημαντική πηγή διατροφής για τον αργυροπελεκάνο λόγω της μεγάλης παραγωγικότητάς της. Το συγκεκριμένο πουλί καταναλώνει μεγάλη ποσότητα ψαριών, αλλά σε μεγάλο ποσοστό τρώει άρρωστα ή νεκρά ψάρια, που τα πιάνει εύκολα. Έτσι η παρουσία του όχι μόνο δεν βλάπτει, αλλά αποτελεί ευνοϊκό παράγοντα για την εξυγίανση του συνόλου του πληθυσμού των ψαριών.

Από τα τέλη της δεκαετίας του '80, σχεδόν κάθε χρόνο οι αργυροπελεκάνοι προσπαθούσαν να φωλιάσουν στη λίμνη κατασκευάζοντας φωλιές σε νησίδες, οι οποίες όμως κατακλύζονταν λόγω της ανόδου της στάθμης της λίμνης.

Την περίοδο αυτή έγιναν αρκετές προσπάθειες υποστήριξης των πουλιών, όπως τεχνητές νησίδες και επιπλέουσες σχεδίες, από το Δασαρχείο Σιδηροκάστρου Σερρών και τον Τομέα Οικολογίας του Βιολογικού Τμήματος του ΑΠΘ, χωρίς όμως σημαντική επιτυχία.

Το 2002 και το 2003 κατασκευάστηκαν οι υπερυψωμένες πλατφόρμες πάνω στις νησίδες, έτσι ώστε να μην κατακλύζονται. Με συστηματική φύλαξη των αποικιών και ενημέρωση των επισκεπτών η προσπάθεια ευοδώθηκε.

Οι συνήθειες του αργυροπελεκάνου – Τα πουλιά που αγαπάνε την Ελλάδα

Ο αργυροπελεκάνος είναι το σπανιότερο από τα επτά είδη πελεκάνων που υπάρχουν στον κόσμο και το δεύτερο σε μέγεθος είδος πουλιού στον πλανήτη, με ύψος 1.20 μ., άνοιγμα φτερών έως 3,2 μ. και βάρος από 6 ως 10 κιλά.

Κάποτε ήταν ευρέως εξαπλωμένος στην Ευρώπη, αλλά τον τελευταίο αιώνα ο πληθυσμός του μειώθηκε δραματικά, με κύριες αιτίες την αποξήρανση υγροτόπων και το κυνήγι, και η εξάπλωσή του στην Ευρώπη περιορίστηκε σε ορισμένους υγροτόπους των Βαλκανίων.

Σήμερα, το 13% των ζευγαριών που απομένουν σε όλο τον κόσμο φιλοξενείται στην Ελλάδα.

Ως ψαροφάγο πουλί, ο αργυροπελεκάνος επιλέγει υγρότοπους ικανούς να του εξασφαλίσουν άφθονη τροφή για τα μικρά του, ενώ, επειδή φοβάται τον άνθρωπο, φωλιάζει σε απρόσιτες και απομακρυσμένες περιοχές, όπως απομονωμένες νησίδες και δύσβατοι καλαμιώνες.

Χτίζει φωλιές με χόρτα, κλαδιά και καλάμια, και τον Φεβρουάριο με Μάρτιο γεννά συνήθως δύο αβγά σε κάθε φωλιά, τα οποία επωάζει επί 31 μέρες, καλύπτοντάς τα με τη νηκτική μεμβράνη των ποδιών του.

Οι γονείς ταΐζουν τα μικρά με έναν πολύ ξεχωριστό τρόπο: ο νεοσσός βουτά με λαιμαργία το κεφάλι του στο ράμφος του γονέα και τρώει τη μισοχωνεμένη τροφή κατευθείαν από τον σάκο.

Κίνδυνοι

Ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει το είδος είναι η ενόχλησή του από τον άνθρωπο. Στην προσέγγιση επισκεπτών ή στη διέλευση σκαφών, τα πουλιά σηκώνονται πανικόβλητα και επειδή επώαζον τα αβγά με το πέλμα τους, είτε τα συνθλίβουν είτε τα σπρώχνουν έξω από τη φωλιά.

Βασίλης Ιγνατιάδης

Πηγή/φωτό: Έθνος